

Informatie over obductie

U heeft deze folder gekregen, omdat één van uw naasten is overleden. Een arts heeft u gevraagd of er een obductie (onderzoek) mag worden verricht. De omstandigheden waarin verdriet overheerst, maken het moeilijk om een dergelijke beslissing te nemen.

De folder is bedoeld om u te informeren over wat een obductie inhoudt. Als u na het lezen van de informatie nog vragen heeft, kunt u uw vragen altijd aan de arts stellen.

Neemt u vooral de tijd om de informatie goed door te lezen. Samen met de aanvragende arts spreekt u een tijdstip af waarop u uitsluitel geeft over uw beslissing.

Wat gebeurt er bij een obductie?

Bij een obductie worden de organen onderzocht. Zij worden over het algemeen één voor één uit het lichaam gehaald, gewogen en ingesneden om ook het orgaan van binnen te kunnen bekijken. Vaak worden er uit elk orgaan kleine stukjes weefsel genomen om verder (o.a. microscopisch of op DNA niveau etc.) te onderzoeken. Dit gebeurt, omdat vele afwijkingen niet met het blote oog herkenbaar zijn. Daarna worden de organen teruggeplaatst in het lichaam (behalve eventueel de organen waarvan het onderzoek tijdens de obductie niet kan worden afgerond (zie onderstaand). Het lichaam wordt netjes gesloten om vervolgens te worden overgedragen aan de uitvaartverzorger.

Als de overledene voor een opbaring wordt aangekleed, is van de obductie niets meer te zien, behalve wanneer er bij mensen zonder hoofdhaar een schedellichting voor hersenonderzoek heeft plaatsgevonden (Wanneer u dit laatste bezwaarlijk vindt, kunt u dit bespreken met de arts, die de obductie heeft aangevraagd. Er kan dan worden afgezien van een hersenonderzoek).

Het bewaren van weefsel en organen

Er zijn omstandigheden waarbij, naast de stukjes weefsel voor het verdere onderzoek, één of meer organen – of delen daarvan – langer worden bewaard, zoals bijvoorbeeld het hart of de hersenen. Dit kan bijvoorbeeld gebeuren bij:

- een ingewikkelde afwijking in het orgaan waardoor er uitgebreider onderzoek, al dan niet in samenwerking, met een expert, nodig is.
- Soms dient het weefsel of orgaan eerst bewerkt te worden voordat het verder onderzocht kan worden. Deze bewerking kan enkele dagen tot weken in beslag nemen. Voor hersenonderzoek bijvoorbeeld is een periode van zes tot twaalf weken nodig voordat deze verder onderzocht kunnen worden.
- Ook kan het zijn dat een (of deel van) orgaan bewaard wordt voor onderwijsdoeleinden. Het bespreken en zien van het zieke orgaan tijdens lessen aan medische studenten, artsen en verpleegkundigen, maakt het begrijpen van de ziekte en het verloop daarvan, veel duidelijker.

Kortom er zijn verschillende redenen om bepaalde (delen van) organen langer te bewaren. Deze (delen van) organen kunnen dan niet met de overledene mee begraven of gecremeerd worden, maar worden later alsnog gecremeerd (wanneer ze bewaard blijven voor onderwijs is dit niet het geval). Als u hier tegen bezwaar

heeft, kunt u dit kenbaar maken aan de arts, dan wordt dit aangegeven op het toestemmingsformulier voor obductie en worden de organen teruggeplaatst in het lichaam.

De procedure in het kort

- De procedure begint met de vraag van de arts of er op de overledene obductie mag worden verricht. In het kort vertelt de arts u over het hoe en waarom. U ontvangt deze folder en samen met de arts spreekt u een tijdstip af waarop u uitsluitel geeft over uw beslissing.
- Als nabestaande bent u degene die besluit of u wel of geen toestemming verleent voor obductie. Besluit u geen toestemming te verlenen, dan wordt er geen obductie verricht.
- Beslist u om de obductie toe te staan dan vult de arts het toestemmingsformulier voor obductie in en ondertekent dit formulier. Tevens zal de arts aan u vragen om ook de verklaring voor toestemming te ondertekenen. Indien u bijvoorbeeld niet wilt dat er hersenonderzoek plaatsvindt of u wilt niet dat de organen voor onderwijs of de wetenschap worden bewaard, geeft u dat aan bij de arts. Deze vermeldt dat op het formulier.
- Het hele onderzoek op de overledene duurt gemiddeld twee tot vier uur.
- Na de obductie haalt de uitvaartverzorger de overledene op voor de voorbereidingen voor opbaring en/of begrafenis of crematie. Over het algemeen doorkruist een obductie niet de officiële gang van zaken rondom de begrafenis of crematie.
- Na de obductie maakt de patholoog een verslag dat hij opstuurt naar de arts die de obductie heeft aangevraagd. U kunt voor het horen van de bevindingen, ongeveer zes tot acht weken na de obductie, een afspraak maken met deze arts (hersenenonderzoek duurt langer). De meeste onderzoeken uitslagen zijn dan bekend. Sommige uitslagen laten echter langer op zich wachten omdat er extra onderzoek moet worden verricht. Als u nog vragen heeft, kunt u deze met de arts bespreken.

Toestemming

Door toestemming te verlenen geeft u toestemming voor de obductie bestaande uit: uitwendig- en inwendig onderzoek. U geeft apart aan of er toestemming is voor hersenenonderzoek en u kunt aangeven of u bezwaar heeft tegen het eventueel gebruik van weefsel voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijsdoeleinden.

Het toestemmingsformulier wordt in het archief van de afdeling Pathologie bewaard.

Wilsbeschikking

Als iemand in een wilsbeschikking heeft laten opnemen dat hij/zij geen obductie wenst, kunt u als nabestaande niet meer toestemmen in een obductie. Bij een niet-natuurlijke dood bepaalt de gemeentelijk lijkschouwer of er een gerechtelijke obductie wordt verricht. Hiervoor is geen toestemming van de familie vereist.

Een andere uitzondering is wanneer de obductie nodig is in het belang van de volksgezondheid. Bijvoorbeeld om te onderzoeken of er sprake is van een zeer besmettelijke ziekte die een epidemie (kan) veroorzaken.

Toestemming onder voorwaarden

Het kan gebeuren dat u wel toestemming wilt geven voor obductie, maar dat u bijvoorbeeld liever niet wilt dat de organen worden bewaard of dat de hersenen worden verwijderd en onderzocht. Al uw eventuele bezwaren kunt u kenbaar maken aan de arts die u om toestemming voor obductie heeft gevraagd. Echter wanneer de obductie onvolledig gebeurt, kan dit betekenen dat de doodsoorzaak nog steeds niet duidelijk is, dit zal de arts dan met u bespreken. U kunt dan op basis van deze informatie eventuele nieuwe afwegingen maken. De aanvragend arts legt bezwaren nooit naast zich neer en draagt er zorg voor dat er geheel naar uw wens wordt gehandeld. Uiteindelijk bepalen de nabestaanden wat er gebeurt.

Kosten

Aan het uitvoeren van de obductie zijn geen kosten verbonden.

Tot slot

Als u nog vragen heeft, kunt u deze bespreken met de arts, die aan u toestemming heeft gevraagd voor de obductie.

Wat is obductie?

Een obductie is een onderzoek op een overledene. Dit wordt ook wel een sectie, postmortaal onderzoek of autopsie genoemd. Het onderzoek wordt verricht door een patholoog. Dit is een medisch specialist gespecialiseerd in het onderzoeken van weefselmonsters om de aard van de ziekte of oorzaak van het overlijden vast te stellen. Het onderzoek dat de patholoog verricht, bestaat uit een uitwendig onderzoek (schouwing) en inwendig onderzoek, waarbij vrijwel alle organen van de overledene worden onderzocht. Daarnaast worden de stukjes weefsel die tijdens de obductie worden uitgenomen, microscopisch onderzocht.

Bij de opbaring (na de obductie) is vrijwel niets meer van de obductie te zien.

Waarom een obductie?

Een obductie kan om verschillende redenen worden verricht. De belangrijkste reden is dat hiermee de precieze doodsoorzaak kan worden vastgesteld. Nabestaanden en artsen willen vaak weten hoe het ziekteproces is verlopen en waaraan de patiënt precies is overleden.

Ook kan het zijn om vast te stellen of de ziekte al of niet erfelijk of besmettelijk is. Wanneer bekend wordt dat een ziekte bijvoorbeeld erfelijk is, kunnen de ouders (maar soms ook broers of zussen) hiermee rekening houden. Bij een besmettelijke ziekte dient men actie te ondernemen waardoor verdere besmetting wordt voorkomen..

Obductie is daarnaast van belang voor onderwijs aan toekomstige artsen en voor de wetenschap. Van veel ziekten is een groot deel van de kennis ontleend aan het bestuderen van het organen/weefsel verkregen bij een obductie.